Jellegzetesen óvodáskorban és tinédzser korban bukkan fel a megbetegedés 1-es típusa

Cukorbetegség gyermekkorban

Ez a betegség egy életre szól, de jól lehet élni vele, ha a szükséges szabályokat betartják az érintettek – állítja dr. Nagy Katalin gyermekdiabetológus főorvos az 1-es típusú cukorbetegségről. A magyarországi szakember nemrég előadást, tanácsadást tartott Csíkszeredában erről a betegségről, amely továbbra sem gyakori, de az utóbbi évtizedekben megsokszorozódott az előfordulása.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ. FOTÓ: VERES NÁNDOR

A vércukorszint egyszerűen, ujjbegyből vett vérminta alapján is ellenőrizhető

A Benignitas Humanitárius Egyesület meghívására találkoztak nemrég Csíkszeredában cukorbeteg gyermekekkel és szüleikkel a Békés Megyei Központi Kórház Pándy Kálmán Tagkórházához tartozó gyermekdiabétesz gondozó szakemberei, orvos, dietetikus és szakoktató. Nagy Katalin gyermekdiabetológus főorvossal ez alkalommal beszélgettünk a cukorbetegség 1-es típusú, főként gyermekkorban kialakuló formájáról.

FOTÓ: GÁBOS ALBIN

Nagy Katalin gyermekdiabetológus

Emelkedő vércukorszint

„Gyermekkorban gyakorlatilag 98 százalékban az 1-es típusú cukorbetegségről beszélhetünk. Ennek a lényege, hogy a szervezetben egy autoimmun folyamat hatására kialakul egy gyulladásos izgalom az inzulintermelő, a hasnyálmirigyben található béta-sejtek ellen, amelynek hatására ezek a béta-sejtek el fognak pusztulni. Ez lassú, hetek, hónapok, akár évek során tartó folyamat, amelynek végére, amikor a tünetek jelentkeznek, ezeknek a béta-sejteknek a nyolcvan-kilencven százaléka elpusztul. Ahogy ez a folyamat megy előre, úgy jelennek meg a klasszikus tünetek, emelkedik a vérben a vércukorszint" – ismertette a betegség kezdetét a szakember.

Figyelmeztető jelek

Jellegzetes tünete a betegségnek, hogy a vércukorszint emelkedésének hatására erős szomjúságérzés alakul ki, hiszen hígítani szeretné a szervezet az egyre emelkedő vércukorszint miatti vérsűrűséget. Ennek következtében az érintett gyerekek egyre több folyadékot isznak, nemcsak napközben, hanem éjszaka is szomjasak, és a vizeletürítés is fokozódik. A főorvos felsorolta, ahogy az említett folyamat halad előre, kialakul a szervezetben egyéb anyagcsere-eltérés is, az érintett gyerekek pedig egyre inkább bágyadtabbá, fáradékonyabbá válnak, kevésbé tudnak koncentrálni, hangulatingadozás, ingerlékenység jelentkezik, romolhatnak a tanulmányi eredményeik is. Ha pedig mindez nem kerül időben felismerésre, akkor a folyamat akár a tudatállapot elvesztéséig is fokozódhat, cukorbetegséghez társuló kóma következhet be. „Ahhoz, hogy a sejtekbe a cukor bekerüljön, és ott energiává alakuljon át, inzulin kell. Miután inzulin hiányában nem tud hasznosulni a vérben egyre magasodó vércukorszint, a sejtek éheznek. Az éhség következtében fogyni fogunk. A fő tünetek közé tartozik tehát a rendkívüli folyadékigény, a szomjúságérzet, nagy mennyiségű vizeletürítés, elesettség, koncentrációzavar és a jó étvágy melletti fogyás is" – összegezte a tüneteket az orvos. Kihangsúlyozta, ha ezek közül bármelyik feltűnik a szülőnek, pedagógusnak, akkor azonnal érdemes egy vizsgálat érdekében szakemberhez fordulni. A magas cukorszint könnyen kimutatható, akár az ujjbegyből történő vérvétellel is.

Véletlenszerű előfordulás

Az 1-es típusú cukorbetegség előfordulása az esetek 85 százalékában véletlenszerű. Ha egy családon belül már előfordult 1-es típusú diabétesz, akkor az megemeli a betegség további előfordulásának kockázatát, legtöbbször azonban teljesen véletlenszerűen alakul ki a betegség. Az 1-es típusú diabétesz nem gyakori, Magyarországon 0,7-1,5 ezrelék a lakosságban az előfordulási gyakorisága, amint azonban a főorvos rámutatott, az utóbbi 20-25 évben megsokszorozódott a betegek száma. „Nem tudjuk pontosan, hogy mi igazán a betegség alapja. Körülbelül száz olyan gént ismer a tudomány, amelynek köze lehet ahhoz, hogy valaki diabéteszes legyen, de ez még csak a hajlamot örökíti. Ha fennáll az esély, hogy diabéteszes lehet valaki, akkor is környezeti tényezők tömege kell összeálljon ahhoz, hogy beinduljon a béta-sejtek gyulladása, ami a pusztulásukhoz vezet" – ismertette a szakember.

> A főbb tünetek közé tartozik a nagy folyadékigény, fokozott vizeletürítés, elesettség, fogyás

Egyre korábban jelentkezik

Ez a betegség egyre fiatalabb korosztályt érint, az utóbbi két-három évtizedben a kisded és a kisóvodás korosztályban az ugrásszerű növekedése volt megfigyelhető. Egyébként leggyakrabban óvodáskorban, illetve tinédzser korban jelentkezik – mondta el a főorvos. Kisgyermekkorban sok fertőzésen esik át a gyermek, esendő az immunrendszere, a tinédzserkor pedig a hormonok tobzódása miatt nagy inzulinigénnyel jár, ez lehet a magyarázat a betegség ilyenkor tapasztalható gyakoribb előfordulására.

Elengedhetetlen az inzulinpótlás

Az egyes típusú diabétesz esetében a kezelési lehetőség kizárólag az inzulin adása. „Enélkül a szervezet halálra van ítélve, ezt pótolni kell. Mivel az inzulin egy fehérje, a beadása csak speciálisan történhet, nem lehet a gyomor-bélrendszer érintésével bejuttatni a szervezetbe, mert akkor teljesen inaktívvá válik, külsőleg kell bejuttatni. A legáltalánosabban elterjedt módszer erre jelenleg az injekciós terápia. Ezt nyilván a gyermekre adaptálják, az ő életkorára, napi tevékenységére, elfoglaltságaira" – sorolta fel a főorvos. Kihangsúlyozta, ez a betegség nem gyógyítható, viszont kordában tartható. „A tudomány nagyon igyekszik, de még nem tudta azt a terápiás lehetőséget előteremteni, amivel ezt a betegséget már a gyanúja esetén vissza lehetne fordítani, meg lehetne állítani. De nagyon jól karbantartható, ha a gyermek és a szülők betartják a szabályokat, akkor ezek a gyerekek akár szövődménymentesen leélhetik az életüket" – ismertette a főorvos. Sokat fejlődtek a cukorbetegek kezelésére használatos készítmények és eszközök. Amint a szakember elmondta, most már olyan inzulint használnak, ami teljesen megegyezik az emberben termelődővel, és olyan eszközök is rendelkezésre állnak, amelyek lényegében fájdalommentesen juttatják be az inzulint a szervezetbe.

Diéta is szükséges

A diagnózis felállítása után szigorú diéta is hozzátartozik a cukorbeteg kezeléséhez. A főorvos szerint ez ugyanolyan pillére a beteg megfelelő gondozásának, mint az inzulin. A legfontosabb, hogy ez a diéta megfelelő, az orvos által előírt mennyiségű szénhidrátot tartalmazzon. A gondozóban, ahol Nagy Katalin is dolgozik, sokat segítenek a szülőknek, gyermekeknek a diéta megtanulásában is, Csíkszeredába is hoztak szórólapokat, amivel segíteni tudnak ebben. „A diagnózis után a szülőnek és a gyermeknek is hosszas tanulási folyamat következik. Lesz egy diagnózis előtti és egy utáni életük. És a kettő nem ugyanaz. Ezt szoktuk hangsúlyozni, továbbá azt is, hogy lehet viszont élni ezzel a betegséggel" – mondta Nagy Katalin.

R. KISS EDIT